

BIBLIOTECA DE LOYOLA
Sala H Estante 2 Plúteo 5

Justilipsipaterculus

361

IUSTI LIPSI
DE BIBLIOTHECIS
SYNTAGMA.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

CLD. ICDII.
Cum Privilegiis Cesareo & Regio.

DE BIBLIOTHECIS
SYNTAGMA
IUSTI TIBSI

ANNAE PLANTINAE
Aldi Johannis Moretum
1568
Cum Privilegio Caesaris & Regis

ILL^{MO} ET EXCELL^{MO}
PRINCIPI
CAROLO

DUCI CROII ET ARSCHOTANO,
PRINCIPI S. IMPERII,
EQVITI AVREI VELLERIS.

HOC DE BIBLIOTHECIS
quod scripsi, ILLV-
STRISIME PRIN-
CEPS, ipsum ire ad te
ambiebat, vix me mit-
tente. Quis nescit te
eximium inter Belgij proceres esse, qui
harum rerum elegantia & studio capia-
tur? Itaque cum alia artium veterum in-
struis & adornas, tum *Nummos & Bibliothe-
cas* maximè: de quibus istis Commen-
tarium hunc concepi & digessi, non vo-

4
ce sed facto tuo incitatus. qui vidi quàm
magnorum illorum Regum siue He-
roum exempla, in conquirendis aut
propagandis talibus, æmuleris & asse-
quare. Assequare, inquam: quid mi-
rum? omnia magna & ampla in te, aut
iuxta te: quem Deus, Natura, Fortuna

Omnibus ornatum voluere excellere rebus.

Stirpem tuam video? à regibus est. Opes?
pænè regiæ. Animum? planè regius: &
quid nisi altum ac magnificum illo con-
cipis, factis promis? Ad longinqua non
eo: vna H E V R I A tua, huic vrbi in
ore atque oculis, fidem facit, quàm ni-
hil nisi stirpe, opibus, animo isto di-
gnum cogites ac patres. Quæ tua ibi
opera? ingenio cum ingenio loci pu-
gnas ac superas, ardua in plana, hæc in
ardua deducis: sed omnia ad normam
& decorem dirigis: alter, vt verbo di-
cam,

5
cam, B E L G I C V S L V C V L L V S. Non in-
dignare, I L L V S T R I S S I M E P R I N C E P S,
cum illo componi: verâ æstimatione,
inter raros magnosque fuit: bellis victo-
riisque in florente ætate celebris: & mox
inclinante, ad quietem & ad se inclina-
uit, id est animum & studia coluit, at-
que opes in præsentium ac posterorum
delectationem siue vsum impendit. Ab
illo Bibliothecarum Romæ præcipuum
exemplum; ab illo eruditi in sermone,
mensâ, domo habiti; ab illo denique
Prætoria & amœnitates structæ, quæ &
Principes rei Romanæ postea frui vtique
æstimarunt. Tu, inquam, noster
P R I N C E P S imitaris. Nam in cali-
gine hac rerum temporumque, patriæ
& Regi operâ laudabiliter nauatâ, copiis
triumphisque ductis; vergente iam æuo,
portum hunc quietis & te respicis, & ab

externis ad interna, id est verè bona, reducis. Inter varios autem secessus, **H E V R I A M**, Academiae nostrae hoc suburbanum, eligis: & eam magnificis, vt dixi, operibus, quid nisi in artium ingeniorumque præcipuè vsum, adornas? Audeo dicere. tua illa ædificia, ambula- cra, horti, fontes, arboreta, nobis structa aut fata: & non solum qui nunc sunt, fruuntur, id est transeunt, adeunt, in- eunt: sed & qui venturi, facient: ventu- ri autem, vel huius oblectationis dein- ceps, non Louanij solius, causâ. Omit- to alia & interiora, quæ augendo vel ornando huic Athenæo cogitas: ma- gnifica & te Principe digna, sed in tem- pore magis promenda. O igitur curæ & quietis felicem! perseuera. & istâ te, illâ nos pasce, cum æterno bono tuo si- mul & famâ. Nos certè, qui publicè lo- qui-

quimur aut scribimus, id est famæ qui- dam præcones, cælo tuum nomen fe- remus: ipsum te Deus inferet, iustus arbiter & munerator meritorum. Vo- ueo **ILLVSTRISIME PRINCEPS**

æternum tuus

I. LIPSIUS.

Louanij, XII. Kal. Iul. ∞. 1561.

AD

AD LECTOREM.

BREVE hoc De Bibliothecis, id est libris, habes: quid nobis dignius, qui libros assidue tractamus? Et si reuera* & ὅσα hoc cogitaram, nisi me Principis viri, cui dicatum iuimus, in hac re studium excitasset. Atque hostales in bonis altisq; consiliis confirmare aut & inflammare, optimo publico censeo equidem fieri. Quàm pauci magnatum se eò dant? quàm ad pristinas sordes & tenebras omnia videntur ire? Quàm etiam, spre- tis antiquis & veris, noua quadam hodie procidunt doctrinarum! quibus illud iure dixeris:

* Προπαι-
& πατε-
στα, quæ se-
mitam.

* Ὅδὸς παρ' οὐκ ἔστιν ἀρετῆς. *Viderint. nos prisca adhæremus: & utiliter sæpe (ita confido) eruimus, digerimus, illustramus. Fave tu, bona mentis lector.*

I V S T I

I V S T I L I P S I DE BIBLIOTHECIS S Y N T A G M A.

C A P. I.

*Bibliotheca, & Libraria, quid? Reges veteres ha-
buisse, atque illos Ægypti.*

BIBLIOTHECA tria significat, *Locum, Armarium, Libros.* Græca vox Latinis in vsum etiam venit, & quamquam *Librariam* dicunt, tamen magis est eâ voce tabernam capi, in quâ venales libri exstant. Sed Bibliothecarum res vetus, &, nisi fallor, cum ipsis litteris adinuenta. Nam simul ac scire & sapere natum est, mox etiam scribere: & istud esse cum fructu non potuit, nisi vt libri adseruarentur & disponderentur, ad præsentium & posterorum vsum. Priuata primùm ea cura, & quisque sibi suisque struebat: postmodum Reges & Dynastæ usurparunt, nec in vsum solùm, sed ambitionem aut splendorem. Sanè multos congerere, vix fuit priuati hominis aut census: cum tarda & impendiosa descriptio esset: donec utilissima hæc Typographia rem in compendium misit. Qui primus Regum illustrem habuit (quod memoria seruet) is fuit Osymanduas, Ægypti. qui inter alia operum præclara, *Sacram Bibliothecam struxit, & in eius*
B fronte

Eustat. in
Præfat.
Odyss.

fronte præscripsit, *ψυχῆς ἰατρείαν*: ANIMI MEDICA OFFICINA. Ita Diodorus. & quanquam ille inter veteres Regum fuerit, nō tamen dubito exemplū, si non ipsam rem, mansisse, & in Ægypto Bibliothecas semper aliquas exinde extitisse: idq; in templis præcipuè, & sacerdotum curā. Multa argumento, tum & illud de Homero: quem Naucrates quidam plagij accusat, & in Ægyptum cū venisset, libros repperisse *Phantasia* fæminæ, quæ Iliadem atque *Vlyssiam* scripserit, & *Memphi in templo deposuerit Vulcani*. Homerum igitur vidisse, sibi adscripsisse, & edidisse. Quæ in viro, opinor, falsa, rem tamen & morem firmant.

CAP. II.

Alexandrina Bibliotheca, cui Philadelphus primus & præcipuus auctor. Varietas & numerus ibi librorum. Combusta, & iterum instaurata.

Lib. I.

SED reliquæ ibi in obscuro sunt, *Ptolomæi Philadelphi* Regis in magnâ luce & laude fuit. Is *Ptolomæi Lagi* filius, secundus eo nomine & stirpe Ægypti regum: artium & ingeniorum cultor, & quod adhæret, librorum. Itaque Alexandriæ ingentem Bibliothecam composuit: instructione & exemplo Aristotelis adiutus, imò & ipsis eius libris. Nam Aristoteles, ut post dicam, copiâ & dilectu insignem Bibliothecam adornauerat. de quâ Strabo: *Ἀριστοτέλης πρῶτος, ὃν ἴδμεν, συναγαγὼν βιβλία, καὶ διδάξας τὴν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέως βιβλιοθήκῃς συντάξιν*: *Aristoteles primus, quos norimus, collector librorum fuit, & reges in Ægypto docuit Bibliotheca structuram*. Quæ tamen caute & cum sua interpre-

terpretatione legenda: nec enim vel *primus omnino* fuit; & certè quo anterior, docere *Philadelphum* hunc non potuit, nisi, ut dixi, exemplo. Hoc fortasse verum, quod Athenæo scriptum: *Aristotelem, Theophrasto libros reliquisse, hunc Neleo: à quo eos mercatus Ptolomæus, cum iis quos Athenis & Rhodi cœmerat, omnes in pulchram Alexandriam transferri curauit*. Etsi alij tamen dissentiunt, ut in loco dicam. Sed Bibliothecam igitur ille undique, & omne genus libris, instruxit: etiam sacris, & Iudæâ petitis. Nam cū aures eius fama tetigisset Hebrææ sapientiæ, misit qui libros deposcerent, & idoneos simul homines conduxit, qui in Græcam linguam verterent, communi omnium vsui. Ea interpretatio est, quam *Septuaginta*, à numero scilicet qui operam dederunt, dicunt. Id euenisse anno eius regni xvii. Epiphanius tradidit, Olympiade cxxvii. Præerat Bibliothecæ, vir scriptis & factis illustris, Demetrius Phalereus, exsul à suis Athenis: & quem rex benignè habitum ad hæc & maiora ministeria admouit. Idemq; à Chaldæis, Ægyptiis, Romanis etiam libros petiuit, & pariter in linguam Græcam transfundi curauit. De quibus Georgium Cedrenum capio: *Philadelphus libros Sacros, Chaldaicos, Ægyptios, & Romanos, aliosq; diuersilingues in Græcam, omnes conuerti curauit, in vniuersum ad centum millia voluminum: quæ omnia in bibliothecis suis Alexandriæ reposuit*. Duo noto, & curam peregrinos libros vertendi, vtilem meo animo, & vobis PRINCIPIBVS etiam nunc vsurpandam: & numerum librorum, grandem satis, sed non pro vero, si de vniuersis capiamus. Quod abnuo, & Cedreni mentem de conuersis tantum esse arbitror: atque ipsos

Lib. I.

De ponder. & mensur.

Lib. xxi.

iplos primogenios Græcos, longè superasse. Hoc alij scriptores dixerint, qui valdè adaugent. vt Seneca noster: *Quadringenta millia librorum Alexandria arserunt, pulcherrimum regie opulentiæ monumentum.* Sanè pulcherrimum, & supragemmas omnes vel aurum: sed quanto pulchrius, si vberius? Nam nec is Senecæ numerus ex vero fatis, & ad *Septingenta millia* redigendus. Iosephus doceat, qui tradit *Demetrium* (illum Præfectum, de quo dixi) aliquando interrogatum à *Philadelpho*, quot millia librorum iam haberet? respondisse, *ducenta millia admodum, sed sperare breui ad quingenta.* Vides, quàm auxerit: sed quanto magis postea, atque etiam alij Reges? Profectò ad *Septingenta millia* venerunt, Agellio disertim scribente: *Ingens numerus librorum in Ægypto à Ptolomæis regibus vel conquistus (emptione) vel confectus (descriptione) est, ad millia ferme voluminum septingenta.* Idem Ammianus, verbis statim dandis: idem Isidorus, sed emendandus: *Septuaginta millia librorum Alexandria, Philadelfi temporibus, inuenta sunt.* Scribendum, inquam, *septingenta.* O thesaurum, sed in re æternâ non æternum! Nam totum hoc, quidquid fuit librorum, bello ciuili Pompeiano periit, cum Cæsar in ipsâ vrbe Alexandriâ bellum cum incolis gereret, & tuitionis suæ causâ ignem in naues misisset; qui & vicina naualibus, ipsamque Bibliothecam comprehendit & absumpsit. Triste fatum, & Cæsari (etsi absque destinata culpâ) pudendum! itaque nec ipse in tertio Ciuiliū, nec Hirtius deinde meminere: alij tamen; vt Plutarchus, Dio, etiam Liuius, vt ex Senecâ facile est haurire. Nam post superiora illa verba, addit: *Alius laudauerit, vt Liuius,* qui

xii. Antiq. cap. ii.
& Euseb.
De præpar. lib.
viii. ex
Aristea.

Lib. vi.
cap. vii.

qui *elegantia regum curaque egregium id opus ait fuisse.* Sunt ipsa Liuij verba, vbi de hoc incendio: & iusto elogio in rem & Reges. Sed de hoc tristi igne etiam Ammianus: *Inter templa eminet Serapæum, in quo Bibliotheca fuerunt inestimabiles; & loquitur monumentorum veterum concinens fides, septingenta voluminum millia, Ptolomæis regibus vigiliis intetis composita, bello Alexandrino, dum diripitur ciuitas, sub Dictatore Cæsare conflagrasse.* Ipse in direptione euenisse vult: itemque Agellius. *Ea omnia volumina, inquit, bello priore Alexandrino (ad discrimen eius, quod sub Antonio) dum diripitur ciuitas, non sponte neque operâ consultâ, sed à militibus fortè auxiliariis incensa sunt.* Excusat verò ipse non Cæsarem tantum (quo quid librorum aut ingeniorum amantius?) sed Romanos milites, & culpam hanc ad externos auxiliares ablegat. Ceterum de direptione, non ita Plutarchus aut Dio: quos est videre. Hic igitur finis nobilis Bibliothecæ, Olympiade clxxxiii: cum vix ccxxiii. annos fuisset. Etsi reuixit tamen, non eadē (quâ id potuit?) sed consimilis, & eodē loci, id est in Serapæo, collocanda. Auctor reparandi Cleopatra, illa amoribus Antonij famosa: quæ ab eo in auspiciū & velut fundamētum operis impetrauit Bibliothecam *Attalicam* siue Pergamenam. Itaque totam cum dono cepisset, & transferri curasset, iterum adornata auctaque est, & Christianorum etiam temporibus, in vitâ & famâ fuit. Tertullianus: *Hodie, apud Serapæum, Ptolomæi Bibliotheca, cum ipsis Hebraicis litteris, exhibentur.* Nota, apud Serapæum iterum fuisse, id est in eius porticibus: atque id vicinū portui & naualibus, ex Strabone aliisque discas. Nota, & *Ptolomæi Bibliothecas* dici:

Lib. xxi.

Lib. vi.

Apolog.
cap. xviii.

dici: etsi reuera non illæ iam essent, sed consimiles, & primogenij illi Hebraici libri, vnaque LXX. interpretatio, flammâ periissent. Tamen ecce, tanta auctoritas & fides ab antiquo eius Bibliothecæ, vt Tertullianus gentiles eò aduocet aut amandet. Credo stetisse, quamdiu ipsum Serapæum, immensæ molis & stupendi artificij templum: quod Christiani denique, Theodosij maioris imperio, vt arcein superstitionis, demoliti à fundo sunt, Ecclesiasticis scriptoribus traditum & laudatum.

Ruffin. i. i.
cap. xxiii.
itemq; So-
crates, &
Sozomen.
alij.

CAP. III.

*Græca Bibliotheca. Pisistrati & Aristotelis precipua,
itemq; Byzantina.*

ATQUE ista de Ægypti Bibliothecis repperi, pauca & parua fortasse de multis & magnis. Sed æuum scilicet absorpsit: quod & in Græcia Bibliothecis liceat accusare. De quibus nobilioribus, strictim Athenæus: vbi *Laurentium* suum ita in hoc studio parandorum librorum dilaudat, vt dicat eum, *Polycratem Samium, Pisistratum tyrannum, Euclidem Atheniensem, Nicocratem Cyprium, Euripidem poetam, Aristotelem philosophum superasse*. Et de omnibus istis singillatim non habeo dicere: nisi de *Pisistrato*, cui & laudem primi auctoris in hoc studio Agellius adscripsit. Et sanè *Polycrates* æuo ferè concurret. Sed Agellij verba: *Libros Athenis disciplinarum liberalium, publice ad legendum præbendos, primus posuisse dicitur Pisistratus tyrannus*. Magnus vir (odiosum hoc modò cognomen tolle) & cui Homerum etiam digestum & correctum

Lib. i.

Lib. vi.

rectum numquam soluturi debemus. Adeò Critica hæc cura olim Principum, imò Regum, fuit. Ea Bibliotheca ab ipsis deinde Atheniensibus variè aucta, donec spoliauit & auexit Xerxes, Athenarum potitus. Sed eodem, * multis post annis, Seleucus Nicanor, Syriæ rex, * Olymp. cxvii. liberaliter remittendos Athenas curauit, donauitque. Et mansisse deinde ad Sullæ tempora, qui & ipse Athenas cepit, diripuit, afflixit: postea tamen instauratam, iuste opinor. quomodo enim mater artium, sine instrumento hoc librorum? Sed de *Euclide*, quod ait Athenæus: hunc Archontem fuisse, inter primos eius magistratus comperior: nec ultra. De *Aristotele* autem, Strabo magnificè in verbis, quæ supra dedi: & addidi ex Athenæo, Bibliothecam eius tandem ad Ptolomæos Reges venisse: etsi Strabo atque alij videantur negare. Nam ille ita: *Libros Aristotelis, qui ad Neleum venissent, ad posteros deinde transmissos, ineruditos homines; & qui sub clauibus eos, sine usu vlllo habuissent. Denique sub terram conditos, à blattis & tineis vitiatos, tandem Apelliconi Teio magnâ pecuniâ addictos fuisse. Qui erosos lacerosque describi, vulgari, et si parum bonâ fide aut iudicio curasset. Eo autem mortuo, Sullam Athenis potitum, eosdem libros suos fecisse, Romam misisse, ibique Tyrannionem Grammaticum iis usum, atque (vt fama est) intercidisse, aut inuertisse. Quibus similia aut eadem Plutarchus, in Sullâ. Quæ si vera, quomodo ad Philadelphum à Neleo venerint, Athenæo supra assertum? Nisi fortè (atque ego arbitror) ipsos quidem Aristotelis libros, ab illo, inquam, scriptos Neleus tenuerit, posterisque transmiserit, vt peculiarem thesaurum: at reliquam vim alienorum scriptorum,*

* Olymp.
cxvii.

Lib. xi. ii.

ptorum, vendiderit Philadelpho. Neque memoratu digna alia de Græciæ Bibliothecis legere memini: & Romani haud dubiè pleraque talia ad se transdixerunt, Græciâ iam potiti: nisi placet Byzantinam his accensere, quæ Principum ævo fuit. Nam Zonaras & Cedrenus tradunt, Basilisci imperio, *Bibliothecam ibi conflagrasse, in quâ centum viginti millia librorum essent recondita: inter ea Draconis intestinum. cxx. pedes longum, cui aureis litteris Homeri Ilias atque Odyssea fuerint inscripta.* Et si hæc Thraciæ propriè, non Græciæ attribuenda.

CAP. II II.

Attalica Bibliotheca, cui Eumenes auctor. Plinij & Vitruvij aliqua hinc forte inconsiderantia. Quanta, & quàm diu fuerit.

SICUT & Attalica siue Pergamena, Asia: quæ proxima claritate ab illâ Alexandrinâ fuit. Nam Attalici Reges, è parvis progressi, cum societate opibusque Romanis creuissent: sedem regni Pergamum variè, tum & Bibliothecis, exornarunt. Eumenem, Attali Regis filium, auctorem huic rei Strabo prodidit: *Eumenes, inquit, urbem instruxit, & donariis ac Bibliothecis, uti nunc est, eleganter excoluit.* Et Plinius, qui scribit, *emulatione circa Bibliothecas Regum, Ptolomæi & Eumenis, supprime chartas Ptolomæo, membranas Pergami, ut Varro auctor est, repertas.* Cui paria Hieronymus, in Epistolâ ad Chromatium, itemque Ælianus tradiderunt: sed *Attalum, pro Eumene, nominantes.*

Lib. xii.

Lib. xii.
cap. xi.

tes. Enimverò de neutro horum satis conuenit, si tempora examinas: quoniam isti posteriores *Philadelpho*, toto ferè sæculo, fuerunt. Quomodo igitur, quod Plinius ait, *emulatio* inter eos? Nisi hoc subuenit, *Ptolomæum* simpliciter nominari: qui alius à Philadelpho esse potuit, & *Ptolomæus Quintus*, cognomento *Epiphanes*, cum Eumene vixit. Atque ille fortasse (quantum de insigni eius studio in Bibliothecas nihil proditum) chartam suppressit, inuidiâ, ne alter veterem illam nouâ suâ æquaret. Sed error siue inconspèctio clarior in *Lib. vii. initio.* Vitruvio, qui his verbis scripsit: *Reges Attalici, magnis Philologiæ dulcedinibus inducti, cum egregiam Pergami Bibliothecam, ad communem delectationem, instituis- sent: tunc item Ptolomæus, infinito zelo cupiditatisque studio incitatus, non minoribus industriis, ad eundem modum, contenderat Alexandria comparare.* Quid? ut Attalici reges ante Alexandrinos in hoc studio? ut exemplum ardoremque isti ab iis sumpserint? Imò verò contra fuit, & peregerant iam, cum nec illi cogitarent. Nisi & hinc placet de posteriore aliquo *Ptolomæo* adducere & velare, sed velare. Ceterum Bibliotheca hæc nec copiâ, nec ævo, Alexandrinam æquauit. Nam de utroque isto Plutarchus scribit, Antonium i i i. virum, fascinatam *In M. Antonio.* amoribus Cleopatrar, *χαρίσασθαι μὲν αὐτῇ τὰς ἐν περγάμου βιβλιοθήκας, ἐν αἷς εἰκοσι μυριάδες βιβλίων ἀπλῶν ἢ σφύ:* *gratificatum ei Bibliothecam Pergami, in quâ essent ducenta millia singularium librorum, id est voluminum.* Hoc enim opinor ἀπλὰ βιβλία dici, cum in vno volumine plures sæpe libri: quos non vult in numerum hunc venire. Ergo ea ipsa statim post Alexandrinam periit, sed

in eâ vixit: an & in loco suo reuixit? Certè Strabonis suprà verba si attendis, significant: cum ait, *Vti nunc est, excoluit*. Quando *nunc*? Strabonis scribentis, id est, Tiberij æuo. Vt appareat, aut reuictam ab Augusto victore esse, qui pleraque irrita Antonij fecit; aut certè exscriptam iterum, & instauratam. De quo, præter suspicari, non equidem dicam.

C A P. V.

Romana Bibliotheca, priuata: & prima Publica Asinij Pollionis.

ATQVE hæ Bibliothecæ, quas memoratu dignas apud exteros repperi: veniamus ad Romanas, situ & æuo magis propinquas. Satis enim tarda ibi hæc cura aut studium, apud Martis non Musarum proles: etsi, cum bono Deo, hic quoque cultus & elegantia denique inualuit, paruis primò initiis, vt solet. Isidori notatio est: *Romam primus librorum copiam aduexit Æmilius Paullus, Perse Macedonum rege deuicto: deinde Lucullus è Ponticâ prædâ*. Duos nominat, qui libros aduexere, sed publici vsus aut iuris non prorsus fecere. Et de Æmilio, haud vltra legi: de Lucullo, Plutarchus vbertim. *Laudanda eius impensa, inquit, & studium in libris. Nam & multos, & eleganter scriptos, conquisiuit: eosq; vt liberaliter parauit, ita etiam vtendos dedit. Patebant enim omnibus Bibliothecæ, & in porticus adiectas atque exedras Græci præsertim recipiebantur: qui velut ad Musarum adem eò ventitabant, tempusq; inter se iucunde traducebant, ab aliis curis liberi. Sæpe & ipse cum iis versabatur, & philologis se immiscebat, ad has porticus*

porticus & ambulationes veniens. Ex quibus vides, IL-
LUSTRISSIME PRINCEPS, velut publicas fuisse has Bibliothecas, & quamquam ius mancipiumque sibi retineret, vsu tamen eruditis concessisse: quod & benignè vos facere soletis. At verò tertium etiam his duobus licebat addere, Cornelium Sullam, postea Dictatorem: qui è Græciâ Athenisque magnam librorum vim traduxit, & Romæ deposuit ac disposuit: quod, præter Plutarchum, * Lucianus etiam scripsit. Tamen his omnibus verè Publica Bibliotheca nondum structa: quam cogitationem primus magnanimus & magnificus ille Iulius Cæsar concepit, ac, nisi fata interpellassent, effecisset. Suetonius de eo: *Destinabat Bibliothecas Græcas & Latinas, quàm maximas posset, publicare, datâ M. Varroni curâ comparandarum ac dirigendarum*. O rem magni animi, atque item consilij! Nam quis in orbe terrarum huic curæ aptior M. illo Varrone, doctissimo inter Græcos Latinosque? Sed destinauit Cæsar, non perfecit: Augustus, adoptione filius, inter alia ornamenta vrbs & imperij, hoc quoque plurifariam adiunxit. Nam eo inuitante atque incitante, Asinius Pollio, orator & Senator nobilis, (Suetonio narrate) *Atrium Libertatis exstruxit, atque in eo Bibliothecam publicauit*. Isidorus: *Primus Romæ Bibliothecas publicauit Pollio, Græcas Latinasq; additis auctorum imaginibus, in Atrio, quod de manubiis magnificentissimum instruxerat*. De manubiis, inquit: nempe Dalmatarum, quos vicit. Item Plinius: *Asinius Pollio, primus Bibliothecam dicando, ingenia hominum rem publicam fecit*. In Atrio Libertatis fuisse, id est in monte Auentino, ex istis constat: quod tamen instru-

* Aduersus indolentiam.

Lib. xxx-
1111. cap.
11.

III. Trist.
eleg. I.

20

IVSTI LIPSI

ctum aut reparatum ab eo magis dixerim, quam exstru-
ctum. Nam iamdiu antè id fuisse, & quidem à Tib. Grac-
cho, patre Gracchorum, Plutarchus atque alij scriptores
dicunt. Itaque ipse refecit, & ad hunc vsum splendide
concinnavit. De eo Ovidius capiendus:

Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis,

Atria Libertas tangere passa sua est.

Non enim viros doctos audio, qui hæc ad λέξις, siue
conuentum poetarum, ducunt. Palàm libellus conquie-
ritur, non receptum se in Bibliothecam Asinij, quæ pri-
ma patuit, siue publicata est, doctis libris.

C A P. VI.

*Augusti, Octavia; itémque Palatina. Præfecti &
custodes iis.*

QUE hæc igitur sub Augusto prima Publica fuit:
duæ mox aliæ, ab ipso. Prior, Octavia: quam so-
roris suæ memoriæ & nomini dedicauit. De eâ

Lib XLIX.

In Mar-
cello.

Dio Cassius, in actis anni DCCXXI. *Augustus Porticus &
Bibliothecas, à sororis nomine Octavias dictas, exstruxit.*
Etsi Plutarchus tamen in ipsam Octaviam transcribere
hoc opus videtur: Εἰς δὲ τοῦ αὐτοῦ (μαρκέλλου) καὶ μνη-
μῶν ὁκταβία μὲν ἡ μήτηρ τῶν βιβλιοθηκῶν αἰεθλοῦ, καὶ σαρ-
δὲ θεατῶν, δὲ ἀναγράφας μαρκέλλου: *In honorem ac memo-
riam defuncti Marcelli mater Octavia Bibliothecam de-
dicauit, Caesar Augustus Theatrum, Marcelli nomi-
ne inscriptum.* Falli Plutarchum opinor: quia Dionis
quidem notatio totis decem annis citerior est Marcelli
morte. Atque addit, ex *Dalmatarum manubiis* opera ea
structa:

DE BIBLIOTHECIS SYNTAGMA.

21

structa: miro concursu, ut prima atque altera Bibliothe-
ca genti Barbaræ debeantur. De hac & Suetonius, in
*Melisso Grammatico: Citò manumissus, Augusto etiam
insinuatus est, quod eleganter curam ordinandarum Bi-
bliothecarum in Octavia porticu suscepit.* Nota, in ipsâ
Porticu fuisse: quomodo? superiore eius parte, uti arbi-
tror, tutò & decorè: cum inferior ambulationi modò ef-
fet. De hac Ovidius item sensit:

Altera templa peto, vicino iuncta theatro:

Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.

III. Trist.
eleg. I.

Nam & ab hac Bibliothecâ spretum se libellus queritur:
& locum ubi fuerit, designat. Quem? vicinum Theatro
Marcelli. Nam quòd *Templa* appellat, nihil est: & *Lo-
ca* intellegit tantum, publico vsui consecrata. Etsi in tem-
plis, aut iuxta, sæpè fuisse, alia ostendunt: sed hîc tale non
legi. Altera porrò ab eodem Augusto Bibliotheca est,
Palatina, à loco dicta: quia in ipso Palatio. Suetonius:
*Templum Apollinis in eâ parte Palatina domus excita-
uit, quam fulmine ictam desiderari à Deo haruspices re-
sponderant.* Addit & Porticus, cum Bibliothecâ Latinâ
Græcâque. Id factum anno Urbis DCCXXVI. ut ex Dio-
nis LIII. initio discas. Itaque temporum ordinem in Bi-
bliothecis recensendis Ovidius secutus est, cum primò
Asiniam, tum *Octaviam*, denique istam *Palatinam*,
sic adnumerat:

Inde timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsa candida templa Dei.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis,

Belides, & stricto barbarus ense pater.

Quæq; viri docto veteres fecere nouique

C 3

Pectore

*Pectore, lecturis inspicienda patent.
Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
Quos suus optaret non genuisse pater:
Quarentem frustra, custos, & sedibus illis
Præpositus, sancto iussit abire loco.*

Præter alia, ostendit & *Præpositum*, siue *Custodem* huic loco fuisse: quem Suetonius facit *C. Iulium Higinum*. Is in Grammaticis celebris, præfuit, ut inquit, *Palatinæ Bibliothecæ*; nec eò secius plurimos docuit. Imò seorsim *Græca* custodem suum habuit, & *Latina*. In marmore præfuit: ANTIQCHVS. TI. CLAVD. I. CAESARIS. A. BIBLIOTHECA. LATINA. APOLLINIS. In alio: C. IVLIVS. FALYX. A. BIBLIOTHECA. GRAECA. PALAT. Et similes alibi inscriptiones. Huius Bibliothecæ meminit & Plinius: *Videmus Apollinem in Bibliothecâ templi Augusti Tuscanicum*, quinquaginta pedum à pollice. Et si possis referre etiam ad Vespasiani Augusti Bibliothecam, quæ in Pacis templo fuit. Apertius de Palatinâ, idem Plinius alibi: *Veteres Græcas litteras fuisse easdem penè, quæ nunc sunt Latina, indicio erit Delphica tabula antiqui æris, quæ est hodie in Palatio, dono Principum Minervæ dicata, in Bibliothecâ*. Hanc diutissimè Romæ mansisse, inducor credere verbis Io. Sarisberiensis, qui scribit: *Doctorem sanctissimum illum Gregorium, non modo Matthesin pepulisse ab Aulâ, sed ut traditur à maioribus, incendio dedisse probat a lectionis*

Lib. xxx-
1111.
ca. xxvii.

Lib. vii.
ca. lvi.

Lib. ii.
De nug.
Cur.

*Scripta, Palatinus quæcumque recepit Apollo.
In quibus erant præcipua, quæ caelestium mentem, & superiorum oracula hominibus videbantur reuelare.* Notandū.

CAP.

CAP. VII.

Tiberij, Traiani, Vespasiani, itē Capitolina: alia ignota.

AB Augusto igitur, artium ingeniorumque amantissimo Principe, duæ istæ fuerunt. quid ab aliis? alia. Videtur enim certamen in hac re Principum fuisse, & velut contendisse de palmâ. Ecce *Tiberius* statim ab Augusto, in ipso Palatio etiam struxit, eâ parte quâ Viam Sacram spectat. Nam illuc *Tiberij* domum fuisse, curiosi talium hodie autumant: & in domo eius hæc locatur. Ab Agellio: *Cum in domus Tiberianæ Bibliothecâ sederemus, ego & Apollinaris*. A Vopisco item: qui *usum se scribit libris è Bibliothecâ Ulpia, item ex domo Tiberianâ*. Videtur & *Vespasianus* deinde struxisse, & adiunxisse templo Pacis. de quâ Agellius: *Commentarium L. Aelij, qui Varronis magister fuit, studiosè quaesivimus, eumque in Pacis Bibliothecâ repertum legimus*. Meminitque & Galenus, De composit. medicamento- rum. Fuit item à *Traiano* alia. de quâ etiam Agellius: *Sedentibus fortè nobis in Bibliothecâ templi Traiani*. Atque est eadem, quæ à gentili Principis eius nomine, *Ulpia* passim nominatur. Vopiscus: *Hæc ego à gravibus viris comperi, & in Ulpia Bibliothecâ libris relegi*. Iterumque: *Et si his contentus non fueris, lectites Græcos, lineos etiam libros requiras, quos Ulpia tibi Bibliotheca, cum volueris, ministrabit*. Hanc in foro Traiani initio fuisse, ubi Principis eius alia opera, facile persuadeor: sed ævo mutasse, & translatam in collem Viminalem, ad ornandas Diocletiani Thermas, (an ab ipso Diocletiano?)

Lib. xii.
cap. xviii.

In Probo.

Lib. xvi.
cap. vii.

Lib. i.

Lib. ii.
cap. xxvii.

In Aureliano.

Vopiscus

Lib. vii.
cap. xvi.

Cap. xx.

Vopiscus inducit. *Ufus sum*, inquit, *præcipuè libris ex Bibliothecâ Ulpia, ætate meâ Thermis Diocletianis.* Cum disertè de suâ dicit, ostendit igitur, aliâ ætate aliter fuisse. Reperio & *Capitolinam*, in vrbe. de quâ Eusebius, in rebus Commodi Imperatoris: *In Capitolium fulmen ruit, & magnâ inflammatione factâ, Bibliothecam, & vicinas quasque ades, concremauit.* Vberius hoc ipsum ita Orosius: *Flagitia regis pœna urbis insequitur. Nam fulmine Capitolium ictum, ex quo facta inflammatio Bibliothecam illam, maiorum studio curaque compositam, adêsq; alias iuxta sitas, rapaci turbine concremauit.* Quis tamen eius auctor? adferere haud liceat, diuinare libeat, Domitianum fuisse. Nam ille, seruatus olim in Capitolio, templum ibi Princeps struxit: quid si & hanc Bibliothecam? Etsi nemo tradidit, qui nunc exstant: Suetonius hoc tantum de eo vniuersè: *Bibliothecas incendio absumptas impensissimè reparari curauit, exemplaribus undique petitis, missisque Alexandriam, qui describerent emendarentque.* Vbi obserues, etiam tunc illam *Alexandrinam*, velut originem & matricem aliarum habitam, & has corruptas ex eâ iterum refectas & adornatas. Amplius, Principum studio ab interitu vindicatas: quod nisi fuisset, quomodo tam multæ illæ ad P. Victoris, id est Constantini æuum, venissent? Nam ille sic inter singularia vrbis notat: *Bibliotheca publica, vnde triginta. ex iis præcipue due, Palatina & Ulpia.* Heu, quàm etiam à memoriâ perierunt! nam ex illis xxix. vix septem industria nostra indagare potuit, & nomina saltem ab obliuione vindicare.

CAP.

CAP. IIX.

Tiburtina, & quadam etiam Priuatorum vberiores. Habebant in Balneis, atque item in agris.

BLVRES, inquam, Publicas non eruo: non quidem in vrbe. iuxta eam, Tiburi, etiam vnam. De quâ Agellius: *Meminimus in Tiburti Bibliothecâ inuenire nos in eodem Claudij libro scriptum.* Iterumque: *Promit è Bibliothecâ Tiburti, quæ tunc in Herculis templo instructa satis commodè erat.* Hic & alibi de *Templis* adnotes, & ferè iuxta ea aut in illis fuisse. Quidni, sacra illa ingeniorum opera, in locis sacris? Fortassis autem Hadrianus Imp. illam Tybure instruxit, quem eo loco & secessu impensè delectatum constat, variaque & ampla inædificasse. Etsi mihi certum, aliis municipiis coloniisque Bibliothecas sparsas fuisse, æquè atque artium istum cultum. Sed & priuatim viri diuites, vsus & famæ causâ, sibi pararunt: & nobiles ex iis quasdam. Sicut ille *Epaphroditus Cheronæus*, Grammaticus professione. quem Suidas tradit, *sub Nerone ad Neruam Romæ vixisse: & adsiduè librose mentem, usque ad triginta millia collegisse, optimorum quidem & selectorum.* Laudo hoc vltimum: nec tam copiam quærì, quàm bonitatem, cum dilectu. Optarim hunc fuisse, qui Epictetum, apicem veræ Philosophiæ, in seruis habuerit: & æuum consentit: sed titulus & munus vitæ dissentit, cum iste *Grammaticus* fuerit, alter è *custodibus corporum Neronis*, eodem Suidâ prodente. Sed quisquis iste, superauit eum *Sammonicus Serenus* in hoc studio: qui Bibliothe-

Lib. ix.
cap. x. iii.Lib. xix.
cap. v.

D

cam

cam habuit, in quâ sexaginta duo millia librorum censebantur. Is moriens eam reliquit Gordiano minori, qui gustavit Imperium: Capitolino traditum, cum hoc elogio: *Quod Gordianum quidem ad cælum tulit, siquidem tanta Bibliotheca copiâ & splendore donatus, infamam hominum litterarum decorè peruenit.* Vide IL-
LUSTRISSIME PRINCEPS, quàm hæc cura gratiam famamque pariat, vobis magnis insatiabiliter parandam. Atque hi, aut pauci alij, proditi sunt insigniores bibliothecas habuisse. plures tamen fuere: & Seneca commune hoc studium iam tunc suo quo ostendit, & damnat. Damnat. quare? *Non enim in studium, inquit, sed in spectaculum comparabant. sicut plerisque ignavis etiam servilium litterarum, libri non studiorum instrumenta, sed canationum ornamenta sunt.* Et mox addit: *Apud desidiosissimos ergo videbis, quidquid orationum historiarumque est, & tecto tenuis exstructa loculamenta. Iam enim inter balnearia & thermas, Bibliotheca quoque, ut necessarium domus instrumentum, expolitur.* Malè, fateor: & utinam tamen nostri diuites sic lasciuiant! semper cum alieno aliquo, si non suo, usu & bono. Obseruare autem hîc est de *Balneis & Thermis* etiam: sicut suprâ notauimus, illam *Vlpian* in Diocletiani Thermis dicatam. Cur autem ibi? credo, quia corpori curando otiosè tunc vacabant: & igitur occasio erat legendi aliquid, hominibus aliàs occupatis, vel audiendi. Enimverò etiam in Villis & Prætorijis passim habebant: ab eadem hac, otij & vacationis ibi, causâ. Ad quem morem Pauli I^c responsum dirigitur: *Fundo legato libros quoque & Bibliothecas, quæ in eodem fundo sunt, legato contineri.* Plinius, de suâ villâ;

*Legi malim: hominum, litterarum more peruenit.

De Tranquil. cap. ix.

villâ: *Parieti, in Bibliotheca speciem, armarium insertur.* Martialis, alterius cuiusdam Iulij Martialis, villaticam Bibliothecam commendat:

Lib. ii. epist. xvii.

*Ruris Bibliotheca delicati,
Vicinam videt unde lector urbem,
Inter carmina sanctiora siquis
Lasciuæ fuerit locus Thalia,
Hos nido licet inseras vel imo,
Septem quos tibi misimus libellos.*

Lib. vii.

CAP. IX.

Ornatus Bibliothecarum, ebore & vitro. Armaria, & Foruli, & Plutei, & Cunei.

PEREGI de Bibliothecis: & produxi, quas æuum quidem non subduxit. Ut rem dicam, paucas è multis: & *stillicidium de situlâ*, veteri verbo: tamen vel hæc fatis ad stimulum, & exemplum. An & addam aliquid de ornatu earum siue instructo? fiat. In Isidoro lego: *Peritiores architectos neque aurea lacunaria ponenda in Bibliothecis putasse: neque pavimenta alia, quàm è Carystio marmore. quod auri fulgor hebetet, & Carystij viriditas, reficiat oculos.* Bono hoc iudicio iste, siue à quo hausit. Nam de fulgore, certum est & mihi compertum, intentioni & stilo officere: sicut de virore, liquet oculis recreandis esse. Boëtius hoc amplius in Consolatione suggerit: *comptos ebore & vitro parietes fuisse.* Quomodo ebore? nempe ut ipsa *Armaria* siue *Loculi*, fuerint eburna. *Luxus an elegantia veterum ita habuit: & in Legum libris hodieque legimus: Bibliotheca aliàs*

*Locum significat, aliàs Armarium. sicut cum dicimus, Eboream Bibliothecam emit. Armaria igitur ex ebore: sed Vitrum cui rei? Opinor, ipsa Armaria antrorsus & in fronte clausa vitro fuisse: ut & à sordibus libri immunes præstarentur, & tamen nobiles ac conspicui per vitrum aduentoribus essent. Nos etiam in Armariis quibusdam, ubi sacra aut eorum reliquæ, usurpamus. Armaria autem fuisse in Bibliothecis, res & hodierna vsio demonstrant: sed addo, numeris suis distincta. Ita Vopiscus: *Habet Bibliotheca Vlpia in Armario sexto librum elephantinum. Elephantinum. an ex ebore, an in corio elephantini perscriptum? Vetus Scholiastes Iuuenalis, in illud: Hic libros dabit & forulos.* Armaria, inquit, bibliothecam. Etsi propriè, opinor, *Foruli*, ipsi *nidi*, ut cum Martiale dicam, librorum, siue cum Senecâ, distincta *loculamenta*. Sidonius & hæc & alia in Bibliothecis collocat: *Hic libri affatim in promptu. videre te crederes aut Grammaticales Pluteos, aut Athenæi Cuneos, aut Armaria exstructa Bibliopolarum. Pluteos*, id est tabulas inclinatas transversim, quibus libri legendi imponerentur: *Cuneos*, scamnorum seriem, ut in Athenæo, sic digesta: Armaria autem plena & alta, quæ dixi. Ea *Pegmata* Cicero ad Atticum videtur appellasse.*

Lib. 11.
epist. ix.

Lib. 1.

C A P.

C A P. X.

Imagines in iis doctorum, laudabili more: cui origo ab Asinio.

SED vel præcipuus ornatus, & imitandus, meo iudicio, nōdum hodie imitatus, sunt *Imagines* siue & *Statue* doctorum, quas vnâ cum libris disponebant. Nōne pulchrum, & suaue oculis ac cogitationi fuit? Naturâ trahimur ad simulacra & effigies magnorum virorum noscendas, & illa corpora, siue hospitia, quibus cælestis se animus inclusit: ecce hîc erat. Homeri, Hippocratis, Aristotelis, Pindari, Virgilij, Ciceronis, & alia scripta videres aut libares oculis: vnâ etiam imaginem scriptoris adiunctam. Iterum repeto, pulchrum: & te ILLVSTRISIME præeunte, cur non usurpamus? Romanum hoc inuentum videtur: ne omnia bella ad Græciam referantur: & Plinius inclinât. *Nullum maius* (inquit pulcherrimâ gnomâ) *felicitatis specimen arbitror, quàm semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis. Asinij Pollionis hoc Roma inuentum, qui primus Bibliothecam dicando, ingenia hominum rem publicam fecit. An priores cæperint Alexandria & Pergami Reges, qui Bibliothecas magno certamine instituere, non facile dixerim.* Itaque Asinius videtur auctor. qui etiam (eodem Plinio prodente) M. Varronis, in *Bibliothecâ*, quæ prima in urbe (absurdè in orbe alij) *publicata est, vnius viuentis posuit imaginem.* Quod tamen & aliis postea, indulgentiâ an iudicio, datum video: & nominatim Martiali poëtæ. qui gloria-

Lib. xxxv.
cap. 11.

Lib. vii.
cap. xxx.

D 3

gloriatur, quod *Stertinius* imaginem eius ponere in *Bibliotheca sua* voluerit. Sed plerumq; mortuorum, & quos famæ consensus iam sacrasset. *Plinius*: *Non est præter-eundum & novitium inuentum. siquidem non solum ex auro argentoque, aut certe ex ære, in Bibliothecis dicantur illi, quorum IMMORTALES ANIMÆ in iisdem locis loquuntur; quinimò etiam quæ non sunt, finguntur, pariuntq; desideria non traditi vultus.* Appellat novitium, id est *Pollionis*, inuentum. ostendit mortuorum, & è metallo plurimum fuisse; sed addo etiam è gypso, in priuatis (pro cuiusque scilicet copiâ) Bibliothecis. *Iuuenalis*:

--- quamquam plena omnia gypso

De Tran-
quill.

Cap. LXX.

Chrysippi inuenias. Imò & in Tabulis, opinor, imagines fuere: & fortasse in librorum fronte picturâ etiam expressæ. *Seneca*: *Ista exquisita, & cum imaginibus suis descripta sacrorum opera ingeniorum.* *Suetonius* in *Tiberio*: *Scripta eorum & imagines, publicis Bibliothecis, inter veteres & receptos auctores, dedicauit.* *Plinius* in *Epistolis*: *Herennius Seuerus, vir doctissimus, magni æstimat in Bibliotheca sua ponere imagines Corneliæ Nepotis, & Titi Attici.* Itaque vtrumque, & Statuæ & Imagines fuere. *Plinius* idem, de *Silio Italico*: *Plures iisdem in locis villas possidebat. multum ubique librorum, multum statuarum, multum imaginum: quas non habebat modo, verum etiam venerabatur.* *Virgilij* ante omnes. *Vopiscus*, de *Numeriano*: *Huius oratio tantum habuisse fertur eloquentiæ, ut illi statua, non quasi Cæsari, sed quasi Rhetori decerneretur, ponenda in Bibliotheca Ulpia, cui subscriptum est: NUMERIANO. CÆSARI. ORATORI. TEM-*

PORI-

PORIBVS. SVIS. POTENTISSIMO. Sed & *Sidonius* sibi ibidem positam, iure gloriatur:

*Cum meis poni statuam perennem
 Nerva Traianus titulis videret,
 Inter auctores utriusque fixam
 Bibliotheca.*

Significat, & in Græcâ & Latinâ Bibliothecâ, statuam se habuisse.

CAP. XI.

In occasione de Musæo Alexandrino. docti viri ibi habiti atque aliti, in publicum bonum. Reges aut Imperatores ei curabant.

Et plura equidem super Bibliothecis, quæ *ἀξιόλογα* digna dici sunt, non habeo: vnum etiam, quod ad earum fructum. Nam si solæ eæ, aut rarus aduentor, si homines, inquam, non sunt qui frequentent & euoluant: quò ista congeries? & quid nisi *studiosa quædam luxuria* sint, vt *Seneca* appellat? Prouiderunt hoc quoque *Alexandrini Reges*: & vnâ cum illis *Musæum* (ita dixerunt, quasi *Musarum ædem*) extruxerunt, in quo fas esset *Musis* operari, à ceteris rebus feriatos. Imò & à vitæ victusque curis vacuos: cum alimenta iis hîc è publico darentur. Præclarum institutum! quod vnus *Strabo* optime describit: *Τῶν δὲ βασιλείων μέρθ' ἐστὶ καὶ τὸ μουσεῖον, ἔχον περίπατον καὶ ἱερόν, καὶ οἶκον μέγαν, ἐν ᾧ ᾤσουσίπον τῶν μετεχόντων τῷ μουσεῖον φιλολόγων δώδραν. Ἐστὶ δὲ τῇ σωδῶ ταύτῃ καὶ χεῖματα κοινὰ, καὶ ἱερὸς ὁ ἱππὶ τῷ μουσεῖῳ τεταγμένος, τότε μὲν ὑπὸ τῶν βασιλέων, νυνὶ δὲ ὑπὸ καίσαρος. Pars*

Lib. xvii.

D 4

etiam

etiam Regia est Musæum, quod ambulationi & sessui loca habet, & magnam unam domum, in qua conuiuunt & comedunt una, qui Musæi consortes sunt, litterati viri. Habet autem hoc collegium & pecuniam siue vectigalia in commune, & Sacerdotem item, qui Musæo præest, olim à Regibus, nunc à Cæsare constituendum. Primum ait, Regia siue Aula partem fuisse. Scilicet adnecti sibi & iungi voluerunt Reges, ut in propinquo & promptu essent eruditi isti, cum quibus differerent, cum libitum, animo docendo, & pascendo. Habuit Porticus & Exedras: illas exercitio corporis magis, has animi, & ubi confidentes altercarentur & conferrent. Fuit & Domus, ubi communis iis victus & mensa: quod sic etiam Philostratus expressit, de Dionysio: quem in Musæum receptum scribit, additque: τὸ δὲ μουσεῖον τρεῖς αἰγυπία ξυκαλοῦσα οὗ ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἐλογίζοις: Musæum autem est Ægyptia mensa, quæ conuocat omnes in uniuersâ terrâ litteratos. Verba pensitari cupio. omnes ex omni terrâ: & videntur numerum, nec rem tenuem & parui impendij fuisse? Quod & Timon Sillographus indicat, etsi more & instituto suo carpens:

Πολλοὶ μὲν βίσκονται ἐν αἰγυπῷ πολυφύλῳ
βιβλιακοὶ χαρακίται, ἀπείρτα θηριώοντες,
μουσέων ἐν ταλάρῳ.

Permulti pascuntur in Ægypto populosâ
Pugnantes libris, ac semper digladiantes
Musarum in caucâ.

Lib. i.

Nam, explicante Athenæo, τὸ μουσεῖον τάλανον πέντε φησὶν, ἑπτακώπων δὲ ἐν αὐτῷ τρεφομένοις φιλοσόφοις, ὅτι ὡς περ ἐν παιάγῳ ἡσυχάζονται, καὶ ἀπερ οἱ πολὺν ὄτασι ὄρνιθες: Musæum

Musæum dixit Caueam, irridens Philosophos qui in eo alebantur, velut pretiosa quedam aues. Iste Philosophos nominat, sed Strabo vniuersè ἐλογίζοις ὁδὸν dixit, litteratos doctosque viros: & omne genus haud dubiè receptum. Sed viros ait: non ergo pueros aut iuuenes, & qui velut in spem studiorum (hodie solitum) educarentur. Non. quin istud velut præmium eruditis, & quies quedam honesta fuit: haud aliter quàm Athenis, benè de rep. meritis victus erat in Prytanæo. Vbi estis PRINCIPES? & quos vrit aut excitat honestus æmulandi ignis? Sed pergit Strabo, & Sacerdotem præficit, Regum aut Cæsarium dilectu. Magna igitur dignitas, & quæ ab ipso Cæsare conferenda. Sed quid, quod ipsa ibi loca idem Cæsar adsignaret? Ita enim Philostratus, de Dionysio Sophistâ: Ἀδριανὸς σατραπὴν αὐτὸν ἀπέφηνεν ὅτι ὁλίγων ἐθνῶν. κατέλεξε ὃ τοῖς δημοσίοις ἰσχυροῦσι, καὶ τοῖς ἐν τῷ μουσεῖῳ σπουμένοις: Hadrianus Imp. Satrapam siue Præfectum eum constituit non exiguarum gentium: & adscripsit inter eos qui publicè equo ueherentur: itemque qui in Musæo alerentur. Iterum, de Polemone: Κατέλεξε δὲ αὐτὸν καὶ τὸ τῷ μουσεῖῳ κύκλῳ ἐς τὴν αἰγυπίαν σίτησιν: Allegit eum (Hadrianus) & Musæi conuentui, ad Ægyptiam mensam. Sed notem ibi vocem κύκλῳ, circulo (etsi ego Conuentui reddidi:) quâ significari arbitror, in orbem rem iuisse, & quosdam allectos tempestiuè, & in antecessum: id est, priusquam locus vacuus etiam esset. Sed spes sustentabat, & ordine succedebant, qui sic adscripti: ut hodie in beneficiorum collatione Principes quidam vsurpant. Athenæus denique huius donationis à Principe etiam meminit: ubi ait Pancratem quemdam poëtam, inge- Lib. xv.
niosè

34 IVSTI LIPSII DE BIBLIOTH. SYNTAGMA.
niosè Hadriano adulatum de Antinoosuo: atque ille,
inquit, ἡδυνεὶ τῇ ἀπέσει, τὸ ἐν μουσεῖο σίμων αὐτῷ εἶχεν ἐχα-
ρίσας: *delectatus inuentiunculâ, cibum in Muséo illi gra-*
tificatus est. Atque hæc Strabo aliq; super loco & institu-
to: licet addere, non vacuum omnino aut otiosam ibi vi-
tam vixisse (quî possent viri bono publico nati?) sed aut
scripsisse, aut disseruisse, & recitasse. Ita Spartianus tra-
dit, *Hadrianum Alexandriæ in Muséo multas questio-*
nes Professoribus proposuisse, aut propositas dissoluisse.
Cap. XLII. Adde Suetonium, in Claudio: qui & Musæum hoc, al-
tero addito, adauxit: vt certi libri ibi quotannis recita-
rentur. Desino

DUX ILLVSTRISIME. & te è magnis, ad
omnia magna natum, hortor viam hanc veræ
laudis porro insistere, & libris litterisque pro-
pagandis, æternitati tuum nomen consecrare.

APPROBATIO.

Libellus iste utiliter admodum in lucem proferetur,
quòd præter Bibliothecarum originem ac fructum, ea con-
tineat, quæ ad stimulum conferant & exemplum. Quas,
si quidem auctorum sint optimorum ac selectorum, non
immeritò Seuerinus Boetius certissimas Philosophiæ se-
des appellat, vt in quibus ipsa cum erudito lectore de hu-
manarum diuinarumq; rerum scientia differat.

Guilielmus Fabricius Nouiomagus Apostolicus
ac Archiducalis librorum Censor.

APPENDIX

1. The first part of the book is devoted to a general
description of the country and its inhabitants.
It contains a detailed account of the climate,
the soil, the productions, and the manners
and customs of the people.

2. The second part is a history of the country
from the earliest times to the present.
It contains a detailed account of the various
dynasties which have reigned over it,
and of the events which have shaped its
history.

3. The third part is a description of the
various parts of the country, and of the
principal cities and towns. It contains
a detailed account of the architecture,
the art, and the commerce of each place.

